

NEDEN KARMA EĞİTİM?

Derleyen:
Prof. Dr. Ahmet YILDIZ

Yazarlar:

Ahmet Yıldız, Meral Uysal, Selçuk Candansayar, Hasan Ünder, Mehtap Eroğlu,
Birim Günay Kılıç, Tolga Şirin

Eğitimiş

YAYIN KURULU

Öner Yağcı (Başkan), Işık Kansu (Başkan Yardımcısı), Feridun Andaç,
Gamze Akdemir, Berrin Karadeniz

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Berrin Karadeniz

EDİTÖR

Umutcan Polat

KAPAK TASARIMI

Murat Sayın

SAYFA DÜZENİ

Şerife Eren

İDARE-DAĞITIM

Mustafa Çakmak

BASKI/CİLT

İLERİ BASIM MAT. AMB. REKLAM TANITIM YAY. ve TEKNİK HİZ. TİC. AŞ.
Yenibosna Merkez Mh. 29 Ekim Cd. A1 Apt. No:5/902 Bahçelievler-İstanbul
(Vizyonpark 2.Plaza B-1 Blok Kat:9 No:81-82) • Sertifika No: 41157

DAĞITIM

I. Baskı: Ocak 2024, İstanbul, Cumhuriyet Kitapları

ISBN: 978-625-6503-27-4

Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.

Mali ve İdari İşler Müdürü: Osman Selçuk Özer

Prof. Nurettin Mazhar Öktel Sk. No: 2 34381 Şişli/İstanbul Sertifika No: 10844

Tel: (0212) 343 72 74 - Faks: (0212) 343 72 65

ckk@cumhuriyet.com.tr • www.cumhuriyetkitap.com.tr

facebook.com/cumhuriyetkitaplari

twitter.com/kitapkulubu

instagram.com/cumhuriyetkitaplari

Yayın hakları Cumhuriyet Kitapları'na aittir.
Tanıtım amacı dışında izinsiz alıntı yapılamaz.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
KADEM ÖZBAY	
SUNUŞ.....	9
AHMET YILDIZ	
KARMA EĞİTİM KARŞITLIĞININ PEDAGOJİK VE POLİTİK GEREKÇELERİNE İLİŞKİN BİR ÇÖZÜMLEME.....	11
PROF. DR. AHMET YILDIZ	
KARMA EĞİTİMİN TARİHSEL KÖKLERİ.....	37
PROF. DR. MERAL UYSAL	
CİNSİYET AYRIMI: BİYOLOJİK KADER Mİ, POLİTİK BASKI MI?	55
PROF. DR. SELÇUK CANDANSAYAR	
TECRİT DEĞİL, NEFİS EĞİTİMİ	67
PROF. DR. HASAN ÜNDER	
ÇOCUK VE ERGEN RUH SAĞLIĞI AÇISINDAN KARMA EĞİTİM KARŞITLIĞI TARTIŞMALARININ GÖZDEN GEÇİRİLMESİ	73
UZM. DR. MEHTAP EROĞLU, PROF. DR. BİRİM GÜNAY KILIÇ	
KARMA EĞİTİMDEN VAZGEÇİLEMEZ.....	89
DOÇ. DR. TOLGA ŞİRİN	

KARMA EĞİTİMDEN VAZGEÇİLEMEZ⁽¹⁾

DOÇ. DR. TOLGA ŞİRİN⁽²⁾

Türkiye’de son yıllarda bazı şeyler baş döndürücü bir hızla gerçekleşiyor. Türk lirasının değer kaybı, siyasetçilerin söylemlerindeki değişim, kontrolsüz göç, bunlardan bazıları.

Listeyi uzatabiliriz. Fakat bunlardan biri var ki çok büyük bir tehlike getiriyor: Laikliğe dönük saldırılar...

2023-2024 eğitim yılının daha ilk haftalarında yaşananlara baktığımızda dahi “tehlikenin farkına varmak” mümkün.

I. Nereye Gidiyoruz?

Basına düşen haberlere göre Kızılay’ın yeni başkanı Fatma Meriç Yılmaz, Menzil Cemaati’ne mensup imiş.⁽³⁾ Bu haberlerde idari makamlara, cemaat referanslarıyla gelindiği söylendi. Bu herkesin bildiği sır, yalanlanmadı.

Yine geçen haftalarda, söz konusu cemaatin şeyhi yaşamını yitirdi. Âdeta gövde gösterisi türünden bir cenaze töreni yapıldı. Basında, bu grubun âdeta paralel bir yapılanmasının olduğu ve özerk yerleşim birimlerinin bulunduğu haberlerini okuduk. Ana akım siyasetçiler, bu duruma tepki göstermek şöyle dursun, taziye mesajı yayımlamak için yarıştılar. Devrim Kanunu (“Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar ile Bir takım Ünvanların Men ve İlgasına Dair Kanun”) yok sayıldı.⁽⁴⁾

1 Bu yazı, genel hatlarıyla ilk kez 18/07/2023 tarihinde T24’te yayımlanmıştır. Bkz. <https://t24.com.tr/yazarlar/tolga-sirin/karma-egitimden-vazgecilemez,40820> (Erişim tarihi: 29/10/2023).

2 Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Anayasa Hukuku Anabilim Dalı.

3 “Menzil Cemaati’ne yakınlığıyla bilinen Fatma Meriç Yılmaz, Kızılay’ın yeni başkanı oldu.” SolHaber, 09/07/2023. <https://haber.sol.org.tr/haber/menzil-cemaatine-yakınlığıyla-bilinen-fatma-meric-yilmaz-kizilayin-yeni-baskani-oldu-379757> (Erişim tarihi: 29/10/2023).

4 677 sayılı Kanun 30/11/1925’te kabul edilmiştir. Bkz. Resmi Gazete, 13/12/1925.

Aynı günlerde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Feshane Artİstanbul'da açtığı sergiye bir saldırı girişiminde bulunuldu.⁽⁵⁾ Benzer düşünce dünyasından gelen yirmi bir dernek, tüm festivallerin yasaklanması için bir bildiriyayınladılar.⁽⁶⁾ Öteden beri süregelen festival iptallerinin bu çevrelerin lobicilik etkinlikleriyle gerçekleştiği ortaya çıktı.

Bunlar yetmezmiş gibi, Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin, karma eğitimle ilgili bir çıkışta bulundu.⁽⁷⁾ Bir televizyon programında kendisine, karma eğitim konusundaki fikri soruldu. Bakan, tek solukta ve tereddütsüzce "karma eğitim yanlısıyım" diyemedi. Kız okullarının açılabilmesi gerektiğini, (güya) daha çok kişinin, kız çocuğunu okula göndermesini sağlayacağı gerekçesiyle savundu. Bu görüşünü, "isteyen çocuğunu karma okullara yollasın, isteyen ayrıştırılmış okullara" diyerek, yani üzerine "özgürlükçülük" şalı örtterek takdim etti.

Bana kalırsa Sayın Bakan, ileride bu yönde atılacak başka adımların nabzını bir kez daha yokladı. "Bir kez daha" diyorum, çünkü hükümet çevrelerinin bu tür nabız yoklamaları ilk değil. Biliyoruz ki böylesi çıkışlar, kökleri çok eskilere dayanan İslamcı bir programın uzantısı. Bu program kâh hükümete yakın sendikanın (Eğitim-Bir-Sen) eğitim şûralarına getirdiği taleplerle,⁽⁸⁾ kâh Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın söylemleriyle (örneğin kadın üniversitesi projesi) kendini açık ediyor.⁽⁹⁾

Geçen haftaki çıkışı da bunlardan ayrı görmemek gerekiyor. Bence bunlar bilerek ve isteyerek kamuoyunun gündemine taşınıyor.

Burada da "taşınıyor" diyorum çünkü gerçekte toplumun büyük çoğunluğunun karma eğitime ilişkin bir sorunu yok. Yurttaşlarımızın esas derdi, eğitimin paralı, eşitsiz ve niteliksiz olmasıyla ilgili. Fakat hedef şaşırtılıyor.

Bu notları düştükten sonra, bu yazıda, Milli Eğitim Bakanı **Yusuf Tekin**'in karma eğitim konusunda ileri sürdüğü iki savı ele almak istiyorum.

5 "İBB'nin Artİstanbul Feshane'de açtığı sergiye saldırı girişimi", T24, 09/07/2023. <https://t24.com.tr/video/ibb-art-istanbul-feshane-de-actigi-sergi-sivil-toplum-kuruluslarin-ca-protesto-edildi,55063> (Erişim tarihi: 29/10/2023).

6 "Gericiler işbaşında: Tüm festivaller yasaklansın", Cumhuriyet, 08/07/2023. <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/gericiler-isbasinda-tum-festivaller-yasaklansin-2097322> (Erişim tarihi: 29/10/2023).

7 "Milli Eğitim Bakanı Tekin'in Karma Eğitim Rahatsızlığı!", Tele-1, 12/07/2023. <https://www.youtube.com/watch?v=aBCDu4Q8ANQ&t=112s> (Erişim tarihi: 29/10/2023).

8 Sendika, konuya özgü bir sayı çıkarmıştır. Bkz. *Eğitime Bakış*, 2012, S: 22, s. 8.

9 "Erdoğan'dan kadın üniversitesi talimatı: YÖK başkanına hatırlatıyorum, çalışmanı buna göre yap", T24, 03/07/2023. <https://t24.com.tr/haber/erdogan-japonya-daki-800-universitenin-yuzde-10-u-kadin-universitesi-turkiye-de-benzer-bir-adimi-atmali,828933> (Erişim tarihi: 29/10/2023).

II. “Daha Çok Kız Çocuğunun Okula Gönderilmesi” Savı

Yusuf Bey, kız okulları açılması savını, “kızlarını *karma okullara göndermek istemeyen velileri ikna etmek*” gerekçesiyle temellendiriyor. Bu gerekçe, iki nedenle tutarsız.

Birincisi, bir hukuk kuralına uyulmuyorsa yapılması gereken şey, o hukuk kuralından vazgeçmek değil, hukuka uyulmasını sağlamaktır. Yani çocuğunu zorunlu parasız eğitime katmayan velilere yaptırım uygulanmalı, çocukların eğitim alması için maddi koşullar sağlanmalıdır.

Bu konuda zaten net bir düzenleme var. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu (md. 55 ve 56) çocuğunu okula göndermeyenlere para cezası kesilmesini öngörüyor.⁽¹⁰⁾ Fakat özellikle 2008 yılından itibaren bu cezalar, “aşiretlerle karşı karşıya gelmeme” gerekçesiyle uygulanmıyor.⁽¹¹⁾

Sorun bununla kalsa iyi. Karma eğitim, kâğıt üzerinde esas olmasına rağmen gerçeklik çok başka. Eğitim-Sen’in açıklamalarına göre Türkiye genelinde tek cinsiyetli, karma eğitimin uygulanmadığı okul oranı yüzde 15’e ulaşmış durumda. İstanbul’dayüzde 21 civarında seyreden bu oran, örneğin Bolu, Kırşehir ve Siirt’te yüzde 30’u geçmiş bulunuyor.⁽¹²⁾

Öte yandan, çok sayıda okulda, fiilen (yani hukuka aykırı biçimde) haremlik-selamlık eğitim uygulaması hayata geçirilmiş durumda. Örneğin İzmir’de bazı okullarda koridorların, sınıfların, hatta bahçelerin bile hukuka aykırı biçimde cinsiyete göre ayrıştırılmış olduğunu biliyoruz. Eğitim-İş Sendikası, bu okulları deşifre etmiş ve durumu kamuoyuna duyurmuştu.⁽¹³⁾

Bakanlık bu konularda gereğini yapmadı. Bu fiili uygulamaların başka illerde de yaygınlaştığını okumaktayız.⁽¹⁴⁾

10 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 05/01/1961 tarihinde kabul edilmiştir. Bkz. Resmi Gazete, 12/01/1961, S. 10705.

11 Eray Görgülü, “6 yaşındaki çocuğun istismarıyla gündeme gelmişti: Okula göndermemenin cezası 15 TL, o da 2008’den beri uygulanmamış!”, T24, 15/12/2022. <https://t24.com.tr/haber/6-yasindaki-cocugun-istismariyla-gundeme-gelmisti-okula-gondermemenin-cezasi-15-tl-o-da-2008-den-beri-uygulanmamis,1079082> (Erişim tarihi: 29/10/2023).

12 “Harem selamlık liseler: Türkiye’de karma eğitimin uygulanmadığı okul oranı yüzde 15’e ulaştı”, T24, 02/08/2019. https://t24.com.tr/haber/haremlik-selamlık-liseler-turkiye-de-karma-egitimin-uygulanmadigi-okul-orani-yuzde-15-e-ulasti,833179#google_vignette (Erişim tarihi: 29/10/2023).

13 “İzmir hedefte: 11 okulda kız erkek ayrı”, Cumhuriyet, 07/10/2017. <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/izmir-hedefte-11-okulda-kiz-erkek-ayri-840165> (Erişim tarihi: 29/10/2023).

14 Orhan Bozkurt, “Yeni Eğitim Modeli: Haremlik Selamlık!”, Sözcü, 14/01/2023. <https://www.sozcu.com.tr/2023/egitim/yeni-egitim-modeli-haremlik-selamlık-7556519/> (Erişim tarihi: 29/10/2023).

Sonuç itibarıyla bakanlık, yapması gerekeni yapmamakta ve fakat kendisinin neden olduğu sorunu “çözmek” için laik eğitimin belkemiği olan bir ilkeyi tartışmaya açmaktadır. Oysa Roma hukukundan bu yana bilinen bir ilke vardır: “Kimse kendi kanunsuzluğundan fayda sağlayamaz.” (“Nemo auditur propriam turpitudinem allegans.”)

Bu ilke, somut olaya birebir uyuyor.

İkincisi; kız çocuklarının zorunlu eğitime gönderilmemesi sorunu, çözülemez düzeyde değildir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2022 verilerine göre zorunlu eğitim çağında olup okula gitmeyen öğrenci sayısı 570 bin civarındadır.⁽¹⁵⁾ Son yıllarda okullaşma sayısında bir gerileme vardır ama bu gerileme karma eğitimden değil, ekonomik güçlüklerden ileri gelmektedir. Zaten söz konusu verilerde, okullaşma oranları bakımından kız ve erkek öğrenciler arasında belirgin bir uçurumun olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla sorun, eğitimin karma olması değil, piyasalaştırılmış olmasıdır. Sayın Bakan, dert edecekse bunu dert etmelidir.

III. “Din Özgürlüğünün Gereği” Savı

Bay Yusuf Tekin, velilerin çocuklarını karma okullara veya ayrıştırılmış okullara gönderme “özgürlüğü”nün olması gerektiğini ileri sürüyor. Sayın Bakan bu konuyu bir “özgürlük” meselesi gördüğüne göre bu özgürlüğün bir adı olmalı. Türkiye gerçeğinde bir kişinin kız çocuğunu karma okula göndermemesinin nedeni dinsel olabilir. Dolayısıyla bu bağlamda “özgürlük” dendiğinde “din özgürlüğü” kastediliyor olsa gerek.

Eğer böyleyse burada da iki yönden sorun bulunuyor.

Birincisi, eğitimde haremlik-selamlık uygulamasının dinin bir gereği olduğu iddiası gerçeği yansıtmamaktadır. Kur’an’ın hiçbir yerinde haremlik-selamlık emri yoktur. İslam hukuku, kadın ve erkeklerin birlikte bulunduğu ortamlar için bazı kodlar getirmiştir ama eğitimde ve diğer ortamlarda bir arada bulunmayı yasaklamamıştır. Aksi yaklaşımlar, temelsizdir.

Öte yandan bu söylediğimiz doğru olmasaydı bile dinsel emirler, laik düzende zaten mutlak bağlayıcı değildir.

İkincisi, din özgürlüğü konusundaki normlar ve içtihat da Sayın Bakan’ın söylemini açığa düşürmektedir. İnsan hakları hukukunda, kişinin cinsiyetlere göre ayrılmış bir eğitimi, din özgürlüğü kapsamında sayılmaz. **Aksine;** karma eğitim, meşru ve makbul sayılır.

15 İstatistikler için bkz. <https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64> (Erişim tarihi: 29/10/2023).

Daha doğrudan söylemek gerekirse: Hiçbir uluslararası norm, cinsiyetlere göre ayrıştırılmış eğitime teminat sağlamaz. Buna karşılık, örneğin Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin (CEDAW) md. 10(c) hükmü, karma eğitimden bahseder:

“Erkeklerin ve kadınların kalıplaşmış rolleriyle ilgili kavramların eğitimin her düzeyinden ve biçiminden ortadan kaldırılması için **karma eğitim** ve bu amaca ulaşılmasına yardımcı olacak diğer eğitim türleri teşvik edilir, ve özellikle okul kitapları ve ders programları gözden geçirilir ve bu öğretim metoduna göre uyarlanır.”

Keza İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi içtihatlarında da “cinsiyete göre ayrıştırılmış eğitim”e din özgürlüğü kapsamında mutlak güvence tanınmamıştır.

Bu konu, *Osmanoğlu ve Kocabaş/İsviçre* kararında tartışılmıştır.⁽¹⁶⁾ Karara konu olay, Türk kökenli iki İsviçre vatandaşının İsviçre’de okuyan 7 ve 9 yaşlarındaki kız çocuklarını okullardaki karma yüzme dersine göndermek istememeleriydi. Başvurucuların muafiyet talepleri, kızların henüz ergen olmamaları ve beden eğitimi dersi ile yüzme dersinde kız-erkek ayrımının 12 yaşından itibaren yapıldığı gerekçeleriyle reddedilmişti. İsviçre makamları, çözüm bulmak için “haşema” (burkini) giyme önerisi sunmuş fakat başvurucular taleplerinde ısrarcı olmuş ve sonunda bir idari yaptırım ile karşılaşmışlardı.

Konu İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi’nin önüne geldiğinde Mahkeme, başvurucuların din ve vicdan özgürlüklerinin ihlal edildiği savını reddetti. Kız çocuklarının soyunma kabinlerinin ayrı olması ve ayrı duş alabilmeleri ve isterlerse haşema giyebilecek olmaları gibi faktörleri de dikkate alan Mahkeme, kız ve erkek çocuklarının bir arada yüzme derslerine katılmalarında, yüzmeyi öğrenme ve fiziksel egzersizlerin ötesinde, birlikte öğrenme ve bir aktivitede toplu olarak yer alma gibi öğelerin de olduğunu kaydetti ve zorlamanın çocukların sosyalleşmesi ve bütünleşmesi (entegrasyonu) için önem taşıdığını kabul etti. Bu meşru amaç karşısında uygulanan para cezası ölçülü sayıldı. Yani başvurucuların çocuklarını karma derse yollamaya zorlanmalarının din özgürlüğünü ihlal ettiği iddiası kabul edilmedi.

¹⁶ *Osmanoğlu ve Kocabaş/İsviçre*, 29086/12, 10/01/2017.

IV. Anayasa Ne Diyor?

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin bu yaklaşımı, Türk Anayasası açısından çok daha güçlü bir tonda ifade edilebilir.

Anayasa'ya (md. 42/3) göre Türkiye'de milli eğitim, bazı ilkelerle çerçevesi belirlenmiştir:

“Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.”

Bu ilkeler Milli Eğitim Temel Kanunu'nda genellik, eşitlik, süreklilik, yaygınlık, laiklik, bilimsellik, planlılık ve tabii ki karmalık gibi öğelerle somutlaştırılmıştır.⁽¹⁷⁾

Fakat böyle somutlaştırılmasaydı da “Atatürk ilke ve inkılapları” ile “çağdaş bilim ve eğitim esasları” ifadesinden aynı sonuçlara varırdık. Şöyle ki; (i) daha 1921'deki Birinci Maarif Kongresi'nde kadın ve erkek öğretmenleri ayrı oturtanlara, “Toplantıya çağırdığınız kadın öğretmenleri niye erkeklerden ayrı oturttunuz? Kendinize mi güveniniz yok; bu hanımların iffetine mi?” diyerek tepki gösteren ve karma eğitimin, sırasıyla ilkokullarda (1924), ortaokullarda (1927) ve liselerde (1930) hayata geçirilmesine öncülük eden Atatürk'ün ilkeleri, (ii) keza başta “eğitimde birlik” olmak üzere hayata geçen (anayasal koruma altındaki) Atatürk'ün inkılapları, bu sonucu zorunlu saymaktadır.

Bu hükümdeki “çağdaş bilim ve eğitim esasları” ifadesi de, “farklı cinsiyetlerin birbirini tanıması, farklılıklarına saygı göstermesi ve kadın-erkek eşitliğinin okul çağlarından itibaren bilince çıkarılmasının zaruri olduğu”-nu gösteren bilimsel verilerin dikkate alınmasını gerektirmektedir.⁽¹⁸⁾

Derinlik psikolojisinin kurucu babalarından Alfred Adler'in neredeyse 100 yıl önce *Yaşamın Anlam ve Amacı*'nda dediği gibi:

“Karma okulların her bakımdan desteklenmesi gerekir. Karma okullardaki öğretim kızların ve oğlanların birbirlerini daha iyi tanımalarını sağlar, karşı cinsten olanları işbirliği içinde çalışmaya alıştıırır.”⁽¹⁹⁾

17 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 14/06/1973 tarihinde kabul edilmiştir. Bkz. Resmi Gazete, S. 14574, 24/06/1973.

18 Eğitim-Sen Raporu, *Karma Eğitimde Çarpıtmalar ve Gerçekler*, Eğitim-Sen Yay., 2014.

19 Alfred Adler, *Yaşamın Anlam ve Amacı*, Kamuran Şipal (çev.), Say Yayınları, İstanbul, 2021, s. 132.

Bu bilimsel gerçekler, muhafazakâr kimi savların içinde de kendisine yer bulmaktadır. Örneğin Mary Wollstonecraft'ın neredeyse iki buçuk asır önce kaleme aldığı *Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi*'nde yazdığı gibi:

“Evliliğin toplumun yapıtaşı olduğunu kabul ediyorsak, tüm insanların aynı modele göre eğitilmesi gerektiğini de kabul etmeliyiz. Aksi takdirde cinsler arasında kurulan ilişki hiçbir zaman arkadaşlık adını almaya uygun olmayacaktır. (...) Kadınlar erkeklerle birlikte eğitilmedikleri, onların sevgilileri yerine arkadaşları olmaya hazırlanmadıkları sürece evlilik de kutsal olmayacaktır.”⁽²⁰⁾

Bizden ve yine muhafazakâr bir isme kulak vermek isteyen varsa, çağdaş (asrî) eğitim konusunda Halide Edip Adıvar'ın, daha 1919'da *Büyük Mecmua*'da yazdığı şu satırları da örnek gösterebiliriz:

“...Asrî olmaya karar vermiş isek asrî olan fikrî müessesâtı kabul etmeye mecburuz. Darülfünûna kadar yükselen kadın, vakar ve ciddiyetine sahip bir kadındır. Mağazalarda kadın ve erkek beraber satıcılık edebilirse Darülfünûn dershanesinde de erkek, kadın arkadaşıyla yan yana oturmak hakkını itiraz kabul etmez derecede kazanmıştır. Bunun aksini ispat edecek delil ve vakayi' varsa kadın hayât-ı umûmiyyeden tamamen çekilmeli ve Darülfünûn da o zaman özenti ve gayri ciddi bir gösteriş olacağından ortadan kaldırılmalıdır.”⁽²¹⁾

Geçtiğimiz asırlardan isimler bile bunları söylerken bugün hâlâ karma okullara karşı çıkmak “çağdışı” bir tutum değilse nedir?

Bu çağdışı yaklaşımlara geçit vermemeliyiz.

20 Mary Wollstonecraft, *Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi*, Deniz Hakyemez (çev.), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 2023, s. 245.

21 Halide Edip Adıvar, “Darülfununda Kadın”, *Büyük Mecmua*, S: 6, 1335, s. 89.